מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תאריכי כסליו וחנוכה תשפ״ז ואת מיקומם בלוח השנה העברי
- להבין את סיפור חנוכה, מנהגיו וערכיו המרכזיים
- להרחיב אוצר מילים סביב משפחות המילים אור וחנך ולתרגל ציטוטים קצרים
- לתרגל חשיבה, כתיבה אישית והבנה של תכנון חזותי של לוח כיתה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – עובדות יסוד

1. ג – קשת
2. ב – 30
3. ג – חורף
4. ב – כ"ה בכסליו
5. ג – 8

חלק ב׳ – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – השלמות

1. נובמבר
2. יורה
3. שמיני
4. ראשון

חלק ג׳ – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – סדר האירועים

1. ראש חודש כסליו
2. ערב חנוכה – הדלקת נר ראשון
3. כ"ה בכסליו – היום הראשון של חנוכה
4. נר שמיני של חנוכה
5. ראש חודש טבת וחג הבנות

חלק ד׳ – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – עובדות יסוד

1. נכון – מכ"ה בכסליו ועד ב' בטבת
2. לא נכון – מדליקים בערב, עם רדת החשכה
3. נכון
4. נכון – מזכירים את נס פך השמן

חלק ה׳ – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – התאמת ערכים

1. ד (ניצחון על החושך והחשיכה)
2. ה (אירוע יוצא דופן, כמו פך השמן שדלק שמונה ימים)
3. ב (אמונה שהמצב ישתפר)
4. א (העזה לעמוד מול קושי, כמו המכבים)
5. ג (לדאוג ולעזור זה לזה)

חלק ו׳ – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – כתיבה והבנה

1. היוונים גזרו גזירות נגד היהודים, המכבים מרדו וניצחו, ובבית המקדש מצאו פך שמן קטן שדלק שמונה ימים.
2. כדי לפרסם את נס החנוכה ברבים (פרסומי ניסא).
3. האותיות מזכירות את המשפט נס גדול היה שם, כלומר הנס שקרה במקום.

חלק ז׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – זיהוי ושינון

1. א – א-ו-ר
2. ב – ח-נ-ך
3. ג – 5

חלק ח׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – הבנה והתאמה

1. נכון – שתיהן נבנות מהשורש ח-נ-ך
2. לא נכון – ערבות הדדית עוסקת באחריות ודאגה הדדית בין אנשים
3. לא נכון – הם מגיעים מהתנ״ך, המשנה, התפילה והמסורת יחד

חלק ט׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – השלמה והתאמה

1. ח-נ-ך
2. אור

חלק י׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – התאמת ערכים

- 1 – ב (מביא בהירות ומבטל חושך)
- 2 – ד (אמונה שדברים ישתפרו)
- 3 – א (אירוע מיוחד שלא לפי הטבע)
- 4 – ה (התגברות על פחד למען מטרה חשובה)
- 5 – ג (אחריות ודאגה הדדית בין אנשים)

חלק י״א – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – היכרות עם הפינות

- 1. ג – 6
- 2. א – משאלה, מילה טובה ומעשה טוב

חלק י״ב – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – בדיקת הבנה

- 1. נכון – כך בונות החידות את ההפתעה – קוראים, מנחשים ואז מרימים את הדש לבדוק.
- 2. לא נכון – הפינה מיועדת לתלמידים ותלמידות שכותבים משאלה, מילה טובה או מעשה טוב.

חלק י״ג – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – מילים וערכים

- 1. ח־נ־ך

חלק י״ד – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – פותרים ומתאימים

- 1 – ד (ניגוד לחושך)
- 2 – ה (אירוע מיוחד שקרה בחנוכה)
- 3 – א (ציפייה לטוב שיבוא)
- 4 – ב (לדאוג זה לזה)
- 5 – ג (יכולת להתמודד עם פחד)

חלק ט״ו – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – מה זוכרים?

- 1. א – לביבות
- 2. א – בימואלוס (פחזניות מטוגנות)

חלק ט״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – השלמה ונכון/לא נכון

- 1. פ

חלק י״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – נכון או לא נכון

- 1. לא נכון – כל קהילה שמרה על מאכלים משלה לפי המקום והמצרכים המקומיים
- 2. נכון – לפי המסורת יהודית הגיבורה הביסה את האויב בעזרת מאכלי חלב
- 3. נכון – זהו מנהג מסורתי של קהילות מרוקו, תוניסיה ואלג'יריה

חלק י״ח – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – התאמה בין קהילה למנהג

- 1 – ה (לביבות מתפוחי אדמה)
- 2 – ד (סופגניות ובימואלוס)
- 3 – א (חג הבנות בראש חודש טבת)
- 4 – ג (סביבון עם האות פ)
- 5 – ב (סביבון עם האות ש)

חלק י״ט – פרק 6 • תכנון והרכבת לוח כיתתי – זיהוי ועובדות יסוד

- 1. ג – A3
- 2. ב – בשורה העליונה, מימין לשמאל
- 3. ב – המסגרות והפינות
- 4. ב – משאלה, מילה טובה או מעשה טוב

חלק כ׳ – פרק 6 • תכנון והרכבת לוח כיתתי – מיקום וגדלים

- 1. לא נכון – גוזרים את כל הלהבות ושומרים אותן במעטפה, ומוסיפים אחת בכל ערב מחנוכה
- 2. נכון – כך התלמיד מרים את הדש וחושף את התשובה מתחתיו

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה את כ״ה בכסליו ואת הקשר ללוח העברי
- תשובה טובה כוללת את המרד, פך השמן ולפחות שני ערכים כמו אור ותקווה
- תשובה טובה מתארת מנהג קונקרטי ומציינת מאיזו קהילה הוא מגיע

טיפים להפעלה:

- ניתן לחלק את הפרקים לאורך שבוע עד שבועיים, פרק או שניים בכל שיעור
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם את פרק המקורות לציטוט אחד בלבד
- לתלמידים מתקדמים כדאי להוסיף דיון השוואתי בין מנהגי קהילות שונות
- מומלץ לשלב את פרק 6 בסיום כפרויקט קבוצתי הקשור להרכבת לוח הכיתה בפועל

חוברת תרגול – לוח קיר לחודש כסליו

לוח קיר לחודש כסליו

חט״ב · עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – כסליו כחודש בלוח השנה העברי
2. פרק 2 – סיפור חנוכה ומנהגיו
3. פרק 3 – מילת החודש וערכים מן המקורות
4. פרק 4 – חידות חשיבה ופינת האור שלי
5. פרק 5 – חנוכה בקהילות ישראל בעולם
6. פרק 6 – תכנון והרכבת לוח כיתתי

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – לוח קיר לחודש כסליו

חוברת התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזאת נלמד על חודש כסליו וחג חנוכה. יש בה שישה פרקים קצרים. עונים לפי הסדר ובמשפטים שלמים.

מילון קטן:

כסליו	חודש תשיעי בלוח העברי, חל בחורף
ראש חודש	היום הראשון או השני של חודש עברי חדש
יורה ומלקוש	שמות לגשמי תחילת וסוף עונת החורף
חנוכה	חג האור הנמשך שמונה ימים
חנוכייה	מנורה בעלת שמונה נרות ושמש
נס	אירוע יוצא דופן הנחשב להתערבות עליונה
ערבות הדדית	אחריות הדדית ודאגה בין בני אדם
מילת החודש	מילה מרכזית הנלמדת לעומק דרך שורשה ומשמעותה
פרשת השבוע	קטע התורה הנקרא באותו שבוע
חנוכה בקהילות	מנהגי החג השונים בין קהילות ישראל בעולם

1 חלק א' – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – עובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה מזל שייך לחודש כסליו?

א) מאזניים ב) עקרב ג) קשת ד) גדי

2. כמה ימים בחודש כסליו?

א) 29 ב) 30 ג) 31 ד) 28

3. איזו עונה מתאימה לכסליו?

א) קיץ ב) אביב ג) חורף ד) סתיו

4. מתי מתחיל חנוכה לפי התאריך העברי?

א) כ' בכסליו ב) כ"ה בכסליו ג) א' בטבת ד) ט"ו בכסליו

5. כמה ימים חוגגים חנוכה?

א) 6 ב) 7 ג) 8 ד) 9

2 חלק ב' – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. ראש חודש כסליו תשפ"ז חל בתחילת חודש _____ הלועזי.

2. הגשם הראשון של עונת הגשמים נקרא _____ .

3. נר ההדלקה האחרון של חנוכה הוא נר _____ (לפי מספרו).

4. בכ"ה בכסליו חל היום ה _____ של חג החנוכה.

3 חלק ג' – פרק 1 • כסליו כחודש בלוח השנה העברי – סדר האירועים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	נר שמיני של חנוכה
☐	ראש חודש טבת וחג הבנות
☐	ערב חנוכה – הדלקת נר ראשון
☐	ראש חודש כסליו
☐	כ"ה בכסליו – היום הראשון של חנוכה

4 חלק ד' – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – עובדות יסוד

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	חנוכה נמשך שמונה ימים.	☐	☐
2	מדליקים את נרות חנוכה בבוקר, לפני הלימודים.	☐	☐
3	בכל ערב של החג מוסיפים נר אחד נוסף לחנוכייה.	☐	☐
4	הסופגנייה והלביבה הן מאכלים מסורתיים כי הם מטוגנים בשמן.	☐	☐

5 חלק ה' – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – התאמת ערכים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אור	___	**א.** העזה לעמוד מול קושי, כמו המכבים
2. נס	___	**ב.** אמונה שהמצב ישתפר
3. תקווה	___	**ג.** לדאוג ולעזור זה לזה
4. אומץ	___	**ד.** ניצחון על החושך והחשיכה
5. ערבות הדדית	___	**ה.** אירוע יוצא דופן, כמו פך השמן שדלק שמונה ימים

6 חלק ו' – פרק 2 • סיפור חנוכה ומנהגיו – כתיבה והבנה

ענו בקצרה.

1. סדרו במשפט אחד או שניים את סיפור חנוכה: הגזירות, המרד, הניצחון ונס פך השמן.

2. הסבירו מדוע נהוג להניח את החנוכייה בחלון או בפתח הבית.

3. מה הקשר בין אותיות הסביבון לסיפור הנס?

7 חלק ז׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – זיהוי ושינון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה שורש חוזר במילים אור, מאיר, תאורה?

א) א-ו-ר ב) ח-נ-ך ג) נ-ר-ה ד) ס-ב-ב

2. איזה שורש חוזר במילים חנוכה, חינוך, חנוכייה?

א) א-ו-ר ב) ח-נ-ך ג) נ-ס-ה ד) ת-ק-ו

3. כמה ערכים יש בפינת הערכים?

א) 3 ב) 4 ג) 5 ד) 6

8 חלק ח׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – הבנה והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המילים "חנוכה" ו"חינוך" קשורות לאותו שורש	☐	☐
2	הערך "ערבות הדדית" עוסק באחריות של כל אחד לעצמו בלבד	☐	☐
3	המשפטים בפינת "מן המקורות" לקוחים ממקור אחד בלבד	☐	☐

9 חלק ט׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – השלמה והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. מילת החודש בלוח נבנית סביב שתי משפחות מילים: א-ו-ר ו- _____

2. המשפטים בפינת "מן המקורות" עוסקים ב _____ ובחושך

10 חלק י׳ – פרק 3 • מילת החודש וערכים מן המקורות – התאמת ערכים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אור	____	**א.** אירוע מיוחד שלא לפי הטבע
2. תקווה	____	**ב.** מביא בהירות ומבטל חושך
3. נס	____	**ג.** אחריות ודאגה הדדית בין אנשים
4. אומץ	____	**ד.** אמונה שדברים ישתפרו
5. ערבות הדדית	____	**ה.** התגברות על פחד למען מטרה חשובה

11 חלק י״א – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – היכרות עם הפינות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה חידות יש בפינה לגילאים גדולים?

א) 4 ב) 5 ג) 6 ד) 8

2. מה כותבים בפינת האור שלי?

א) משאלה, מילה טובה ומעשה טוב ב) מתכון לסופגניות ג) תאריכי ימי הולדת

ד) שמות המורים בכיתה

12 חלק י״ב – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – בדיקת הבנה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בפינת החידות התשובה נכתבת מתחת לדש שמרימים אחרי הניחוש.	☐	☐
2	פינת "האור שלי" מיועדת רק למורים ולא לתלמידים.	☐	☐

13 חלק י״ג – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – מילים וערכים

השלימו את המילה החסרה.

1. מילת החודש כוללת את משפחת המילים א־ו־ר ואת משפחת המילים _____

14 חלק י״ד – פרק 4 • חידות חשיבה ופינת האור שלי – פותרים ומתאימים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אור	____	**א.** ציפייה לטוב שיבוא
2. נס	____	**ב.** לדאוג זה לזה
3. תקווה	____	**ג.** יכולת להתמודד עם פחד
4. ערבות הדדית	____	**ד.** ניגוד לחושך

5. אומץ	___	**ה.** אירוע מיוחד שקרה בחנוכה

15 חלק ט"ו – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – מה זוכרים?

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה מאכל אוכלים יהודי אשכנז בחנוכה?

(א) לביבות (ב) קובה (ג) חלה (ד) מלאווח

2. איזה מאכל מטוגן אוכלות קהילות ספרד וצפון אפריקה?

(א) בימואלוס (פחזניות מטוגנות) (ב) מצות (ג) קניידלך (ד) חמין

16 חלק ט"ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – השלמה ונכון/לא נכון

השלימו את המילה החסרה.

1. בסביבון הנמכר בישראל מופיעה האות _____ , במקום האות ש שבתפוצות

17 חלק י"ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בכל קהילות ישראל בעולם אוכלים בדיוק את אותם המאכלים בחנוכה	☐	☐
2	מנהג אכילת מאכלי חלב בחנוכה קשור לסיפור יהודית	☐	☐
3	חג הבנות, המצוין בראש חודש טבת בתוך ימי חנוכה, נהוג בעיקר בקרב יהודי צפון אפריקה	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 5 • חנוכה בקהילות ישראל בעולם – התאמה בין קהילה למנהג

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. יהודי אשכנז (מזרח אירופה)	___	**א.** חג הבנות בראש חודש טבת
2. יהודי ספרד וצפון אפריקה	___	**ב.** סביבון עם האות ש
3. יהודי צפון אפריקה (מרוקו, תוניסיה, אלג'יריה)	___	**ג.** סביבון עם האות פ
4. בישראל כיום	___	**ד.** סופגניות ובימואלוס
5. קהילות מחוץ לארץ	___	**ה.** לביבות מתפוחי אדמה

19 חלק י"ט – פרק 6 • תכנון והרכבת לוח כיתתי – זיהוי ועובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה גודל נייר מתאים ללוח גדול?

א) A5 ב) A4 ג) A3 ד) A1

2. איפה מקום אותיות הכותרת?

א) בשורה התחתונה ב) בשורה העליונה, מימין לשמאל ג) באמצע הלוח ד) בצד שמאל בלבד

3. מה מדביקים קודם כל?

א) חידות עם דשים ב) המסגרות והפינות ג) ימי ההולדת ד) מילת החודש

4. מה כותבים בפינת האור שלי?

א) תאריכים ב) משאלה, מילה טובה או מעשה טוב ג) שמות ערים ד) מספרי טלפון

20 חלק כ׳ – פרק 6 • תכנון והרכבת לוח כיתתי – מיקום וגדלים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	את כל 9 הלהבות של החנוכייה מדביקים ביחד מראש, לפני תחילת חנוכה	☐	☐
2	בפינת החידות עם דשים מדביקים רק את הצד העליון של הדש, כדי שאפשר יהיה להרים אותו ולראות את התשובה	☐	☐

כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת להסביר מתי חל חנוכה תשפ״ז ומדוע התאריך משתנה כל שנה?

האם אני יכול/ה לכתוב בלשון שלי את עיקרי סיפור חנוכה ואת שלושה ערכים הקשורים אליו?

האם אני יודע/ת לתת דוגמה למנהג חנוכה מקהילה אחת לפחות בעולם?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀